

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta, asiantuntijakuuleminen

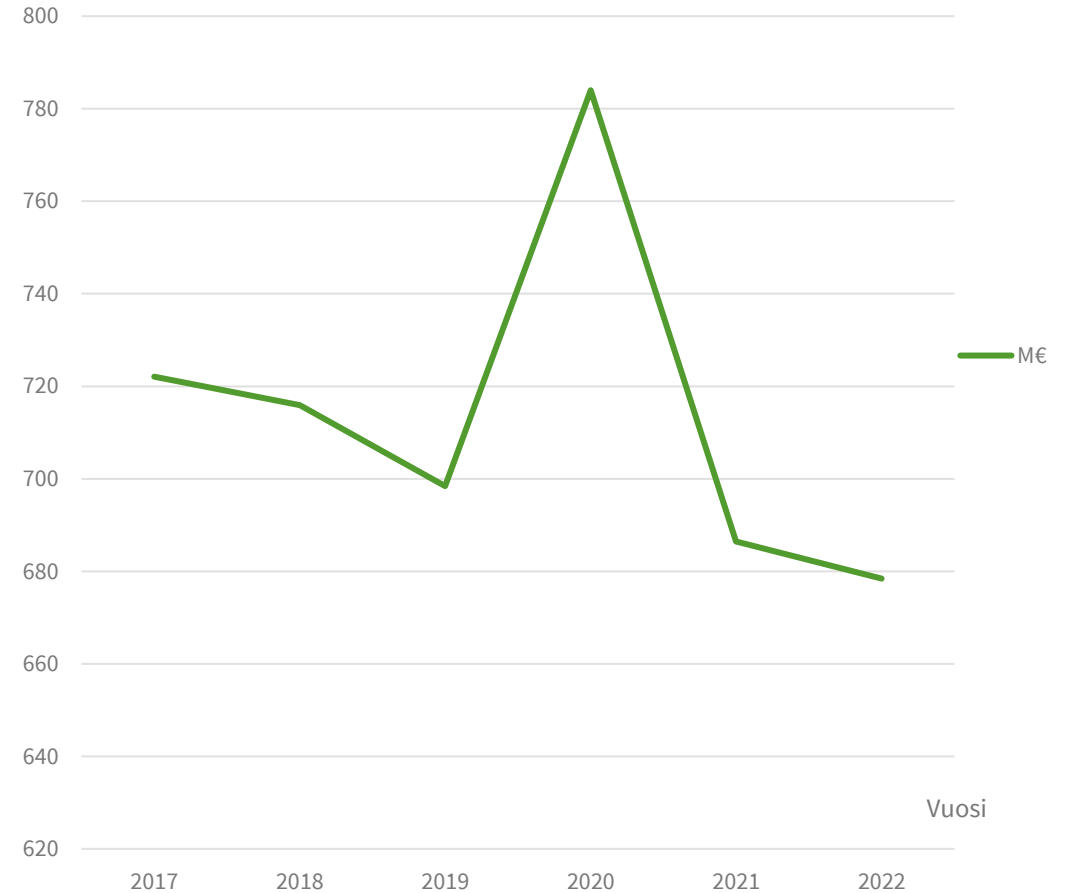
Minna Kivipelto

14.11.2023

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin yksikkö

Mitä toimeentulotuen tarpeesta ja käytöstä tiedetään?

- Laskennallisesti perustoimeentulotuki kohdistuu eniten asumismenoihin ja perusosamenoihin.
- Tuen tarve liittyy usein heikkoon terveydentilaan, erityisesti mielenterveyden vaikeuksiin.
- Monella tuen saajalla matala koulutus.
- Yksinäisyys ja aineellinen puute vaivaavat.
- 1/3 toimeentulotuen saajista tarvitsee sitä pitkäkestoisesti, jopa vuoden ajan.
- Tuen käyttö nousi ns Kela-siirron (2017) jälkeen, mutta on sen jälkeen lähtenyt laskuun.

Perustoimeentulotuen nettomenot* 2017–2022, m€ (Kelasto).

Toimeentulotuen käyttö on laskenut. Mitä sinä aikana on tehty?

- Kelan ja sosiaalityön välistä yhteyttä on tiivistetty.
- Palvelutarpeen tunnistamista on kehitetty.
- Perusosan alentamisen yhteydessä on ohjattu sosiaalitoimeen.
- Kela on kehittänyt neuvontaa ja heikoimmassa asemassa olevien palvelua.
- Sosiaalityössä omatyöntekijä ja pitkäkestoinen kontakti asiakkaan kanssa auttanut tavoitteiden saavuttamisessa.
- Tutkimuksella löydetty haastavassa tilanteessa olevia ryhmiä, joiden palveluun voidaan panostaa.

Johtopäätöksiä

- Tuen tarpeeseen ja käyttöön vaikuttavat **yleinen taloustilanne, yleinen hintojen nousu, mutta myös lisääntyneet mielenterveyden ongelmat, tuen saajien heikko koulutus ja perusturvan riittämättömyys asumiskulujen kattamiseen** etenkin pääkaupunkiseudulla.
- Koska tuen käyttöä on saatu alenemaan, **on epäloogista lähteä muuttamaan hyväksi osoittautunutta suuntaa** (tuen leikkaukset, ohjauksen vähentäminen).
- Tulisi panostaa edelleen **varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen, asiakasohjaukseen ja myös toimeentulotuen saajien parempaan tilastointiin.**
- **Asumisnormit** tulisi asettaa sellaiselle tasolle, että sen alittavia asuntoja löytyy jokaiselta kunta-alueelta, jotta vältytään kohtuuttomilta tilanteilta. Jo nykyisellään kohtuullisena pidetyn asumisnormin ja -kustannusten alittavista asunnoista on joillakin alueilla pulaa kysynnän ylittäessä tarjonnan.
- Muutosten aiheuttamien palvelujen ja muiden etuuksien (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki) lisääntynyt tarve on huomioitava **hyvinvointialueiden rahoituksessa.**